ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 12ης Σεπτεμβρίου 1996 *

Στην υπόθεση C-251/94,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (Ισπανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Eduardo Lafuente Nieto

και

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) και Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 47, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και προσαρμόστηκε με το παράρτημα I, μέρος VIII, της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών (ΕΕ 1985, L 302, σ. 170), καθώς και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, J.-P. Puissochet (εισηγητή), P. Jann, L. Sevón και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο Lafuente Nieto, εκπροσωπούμενος από τους Abelardo Vázquez Conde, Roque Méndez Robleda και Benjamín Mayo Martínez, δικηγόρους της πόλεως Orense,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τους Alberto J. Navarro González, γενικό διευθυντή της υπηρεσίας νομικού και θεσμικού συντονισμού επί κοινοτικών υποθέσεων, και Miguel Bravo-Ferrer Delgado, abogado del Estado,

— το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενο από τη Σοφία Κυριακοπούλου και τον Ignacio Díez Parra, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τη Μαρία Πατακιά και την Blanca Rodríguez Galindo, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Lafuente Nieto, εκπροσωπουμένου από τους Abelardo Vázquez Conde, Roque Méndez Robleda και Benjamín Mayo Martínez, της Ισπανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από τον Miguel Bravo-Ferrer Delgado, του Συμβουλίου, εκπροσωπουμένου από τη Σοφία Κυριακοπούλου και τον Ignacio Díez Parra, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τη Μαρία Πατακιά και την I. Martínez del Peral, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, κατά τη συνεδρίαση της 2ας Μαΐου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Ιουνίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 31ης Μαΐου 1994, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Σεπτεμβρίου 1994, το Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, έξι προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία και το κύρος του άρθρου 47, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και προσαρμόστηκε με το παράρτημα I, μέρος VIII, της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών (ΕΕ 1985, L 302, σ. 170, στο εξής: κανονισμός), καθώς και ως προς την ερμηνεία του άρθρου 46, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Lafuente Nieto και ορισμένων ισπανικών οργανισμών κοινωνικής ασφαλίσεως, ήτοι του Instituto Nacional de la Seguridad Social (στο εξής: INSS) και της Tesorería General de la Seguridad Social (στο εξής: TGSS), όσον αφορά τον υπολογισμό της συντάξεως αναπηρίας του.

3 Ο Lafuente Nieto, εργαζόμενος ισπανικής ιθαγενείας, ο οποίος εργάστηκε ως μισθωτός στην Ισπανία (πριν το 1969), στη συνέχεια δε στη Γερμανία (μέχρι το 1990), κατέστη τον Ιούλιο του 1990 πλήρως και μονίμως ανίκανος προς εργασία. Ο αρμόδιος γερμανικός φορέας τού χορήγησε σύνταξη αναπηρίας, το ποσό της οποίας υπολογίστηκε, για λόγους τους οποίους αγνοεί το αιτούν δικαστήριο, χωρίς να ληφθούν υπόψη οι περίοδοι καταβολής εισφορών που είχαν συμπληρωθεί στην Ισπανία. Το δε INSS, ο αρμόδιος ισπανικός φορέας, χορήγησε στον ενδιαφερόμενο σύνταξη αναπηρίας λόγω πλήρους και διαρκούς ανικανότητας προς εργασία οφειλομένης σε μη επαγγελματική νόσο.

4 Από τη διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι, κατά την ισπανική νομοθεσία, το ποσό της συντάξεως την οποία δικαιούται ο εργαζόμενος στη βιομηχανία που έχει συμπληρώσει ηλικία 48 ετών και τριών μηνών κατά την ημερομηνία κατά την οποία επέρχεται πλήρης και διαρκής ανικανότητα προς εργασία, οφειλόμενη σε μη επαγγελματική νόσο, πράγμα το οποίο συνέβη στην περίπτωση του Lafuente Nieto, δεν εξαρτάται από τις περιόδους καταβολής εισφορών ή την επαγγελματική σταδιοδρομία του εργαζομένου. Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο b, του νόμου 26/1985 της 31ης Ιουλίου 1985, το δικαίωμα προς λήψη συντάξεως εξαρτάται από την προϋπόθεση, πρώτον, ότι ο εργαζόμενος έχει καταβάλει εισφορές για περίοδο τουλάχιστον ίση προς το ένα τέταρτο του χρόνου που διέρρευσε από την ημερομηνία κατά την οποία συμπλήρωσε την ηλικία των 20 ετών και, δεύτερον, ότι το ένα πέμπτο της απαιτούμενης ελάχιστης διάρκειας καταβολής των εισφορών έχει πραγματοποιηθεί εντός της δεκαετίας που προηγείται της επελεύσεως της αναπηρίας.

5 Όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, το ποσό της συντάξεως προσδιορίζεται σε συνάρτηση με τον μέσο όρο της βάσεως υπολογισμού των εισφορών του εργαζομένου κατά τη διάρκεια των 84 μηνών που προηγούνται αμέσως της ημερομηνίας επελεύσεως της αναπηρίας. Εντούτοις, αν η περίοδος αυτή περιλαμβάνει χρονικά διαστήματα κατά τη διάρκεια των οποίων ο εργαζόμενος δεν είχε υποχρέωση καταβολής εισφορών, ο προσδιορισμός αυτός πραγματοποιείται ως εάν ο εργαζόμενος είχε καταβάλει εισφορές επί της ελάχιστης βάσεως υπολογισμού των εισφορών. Επιπλέον, οι βάσεις υπολογισμού των εισφορών των 60 πρώτων μηνών της περιόδου αυτής, είτε είναι πραγματικές είτε πλασματικές, αναπροσαρμόζονται τιμαριθμικά βάσει της εξελίξεως του επίσημου δείκτη τιμών καταναλωτή για κάθε ένα από τους μήνες αυτούς μέχρι το τέλος της περιόδου για την οποία επιβάλλεται η αναπροσαρμογή (άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 4, του προαναφερθέντος νόμου της 31ης Ιουλίου 1985).

6 Το ποσό της χορηγηθείσας στον Lafuente Nieto μηνιαίας συντάξεως, που καθορίστηκε σε 9 226 πεσέτες Ισπανίας (PTA) (ετησίως δε καταβαλλόταν το ισόποσο δεκατεσσάρων μηνιαίων συντάξεων), υπολογίστηκε με αναλογικό επιμερισμό των περιόδων ασφαλίσεων που είχαν συμπληρωθεί στην Ισπανία σε σχέση με εκείνες που είχαν συμπληρωθεί στα δύο κράτη μέλη στα οποία είχε εργαστεί, κατ' εφαρμογή του κανόνα του προσδιορισμού των ελάχιστων βάσεων υπολογισμού των εισφορών, ο οποίος προβλέπεται για τις περιπτώσεις στις οποίες ο εργαζόμενος δεν έχει υποχρέωση καταβολής εισφορών. Πράγματι, το INSS θεώρησε ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου των 84 μηνών που έπρεπε να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως (δηλαδή από τον Ιούλιο του 1983 μέχρι τον Ιούνιο του 1990), ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος εργαζόταν τότε στη Γερμανία, δεν υπείχε υποχρέωση καταβολής εισφορών κατά την έννοια της ισπανικής νομοθεσίας.

7 Ο Lafuente Nieto αμφισβήτησε το ποσό αυτό και ζήτησε σύνταξη ύψους 56 485 PTA, η μέθοδος υπολογισμού της οποίας διαφέρει από εκείνη την οποία χρησιμοποίησε το INSS σε δύο σημεία. Αφενός, για τον καθορισμό του ποσού που χρησιμοποιείται ως βάση υπολογισμού της συντάξεως λαμβάνονται υπόψη οι βάσεις επιβολής των εισφορών σε συνάρτηση με τις οποίες υπολογίστηκαν οι καταβληθείσες στη Γερμανία εισφορές κατά τη διάρκεια της περιόδου που προηγείται αμέσως της ημερομηνίας επελεύσεως της αναπηρίας του, χωρίς ωστόσο οι βάσεις αυτές να μπορούν να υπερβούν το ισχύον την ίδια περίοδο στην Ισπανία ανώτατο όριο, ενώ λαμβάνεται υπόψη η ελάχιστη βάση επιβολής εισφορών για τους μήνες κατά τους οποίους δεν κατέβαλλε εισφορές στη Γερμανία. Αφετέρου, για την εφαρμογή του κανόνα περί αναλογικού επιμερισμού συγκρίνεται η περίοδος καταβολής εισφορών στην Ισπανία όχι προς το σύνολο των περιόδων καταβολής εισφορών στην Ισπανία και στη Γερμανία, αλλά προς την ελάχιστη περίοδο καταβολής εισφορών που απαιτείται, κατά την ισπανική νομοθεσία, για τη θεμελίωση δικαιώματος συντάξεως.

8 Επιληφθέν της διαφοράς κατόπιν ασκήσεως εφέσεως, το Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 (όπως ίσχυε τον Ιούλιο του 1990) να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όσον αφορά τις περιπτώσεις που διέπει, καλύπτει νομοθετική ρύθμιση όπως αυτή του άρθρου 3 του νόμου 26/1985, της 31ης Ιουλίου 1985, η οποία μνημονεύεται στην παράγραφο 2, στοιχείο Β, του ιστορικού της παρούσας διατάξεως, ή μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση εμπίπτει στο άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού;

2) Στην περίπτωση κατά την οποία η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα είναι ότι η παρατιθέμενη σ' αυτό ισπανική νομοθεσία εμπίπτει στο άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, ο κανόνας που περιλαμβάνει η διάταξη αυτή:

α) πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι θεσπίζει, ασχέτως προς τον κανόνα του ισπανικού δικαίου, ίδιο κανόνα κοινοτικού δικαίου ως προς τον τρόπο προσδιορισμού του μέσου όρου της βάσεως υπολογισμού των εισφορών, κανόνα κατά τον οποίο η βάση αυτή πρέπει να προσδιορίζεται σύμφωνα με τον αριθμητικό μέσο όρο των ελαχίστων βάσεων και των μεγίστων βάσεων υπολογισμού των εισφορών που ισχύουν στην Ισπανία,

β) ή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει κανένα ίδιο κανόνα ως προς τον τρόπο προσδιορισμού του μέσου όρου της βάσεως υπολογισμού των εισφορών, η οποία πρέπει να υπολογίζεται σύμφωνα με το ισπανικό εσωτερικό δίκαιο, χωρίς όμως να μπορεί να λαμβάνεται υπόψη προς τούτο καμιά από τις εισφορές που έχουν καταβληθεί στον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με τη νομοθεσία του τελευταίου αυτού κράτους,

γ) ή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν περιλαμβάνει κανένα ίδιο κανόνα ως προς τον τρόπο προσδιορισμού του μέσου όρου της βάσεως υπολογισμού των εισφορών, η οποία πρέπει να υπολογίζεται σύμφωνα με το ισπανικό εσωτερικό δίκαιο και να λαμβάνονται προς τούτο υπόψη οι εισφορές που έχουν καταβληθεί στον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού, κατά το μέτρο που οι εν λόγω εισφορές θα είχαν επίσης καταβληθεί στην Ισπανία σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία αν το γενεσιουργό γεγονός της υποχρεώσεως καταβολής των εισφορών στο άλλο κράτος μέλος θεωρούνταν ότι επήλθε στην Ισπανία;

3) Στην περίπτωση κατά την οποία η ορθή ερμηνεία του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 είναι μία από τις δύο πρώτες ερμηνείες που προτείνονται με το προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα, αντιβαίνει η προαναφερθείσα διάταξη προς την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ, σε συνδυασμό προς την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, την οποία καθιερώνει το άρθρο 48, και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρη;

4) Αν η απάντηση του Δικαστηρίου στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι ότι οι διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου 26/1985, της 31ης Ιουλίου 1985, εμπίπτουν στις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, πρέπει ο κανόνας που θεσπίζεται με το τελευταίο αυτό άρθρο:

α) να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει, για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της συντάξεως λόγω μόνιμης αναπηρίας ή γήρατος, να λαμβάνονται υπόψη οι εισφορές που έχουν καταβληθεί στον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού,

β) ή να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιτρέπει να λαμβάνονται υπόψη, γι' αυτόν τον υπολογισμό, οι εισφορές που έχουν καταβληθεί στον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με τη νομοθεσία του, καθόσον οι εισφορές αυτές θα είχαν επίσης καταβληθεί στην Ισπανία σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία αν το γενεσιουργό γεγονός της υποχρεώσεως καταβολής των εισφορών στο άλλο κράτος μέλος θεωρούνταν ότι επήλθε στην Ισπανία;

5) Στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει ότι η ορθή ερμηνεία του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 είναι η πρώτη από τις δύο προτεινόμενες με το προηγούμενο προδικαστικό ερώτημα ερμηνείες, είναι η διάταξη αυτή αντίθετη προς την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 51 της Συνθήκης ΕΟΚ, σε συνδυασμό προς την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, την οποία καθιερώνει το άρθρο 48, και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρη;

6) Ανεξάρτητα από τις απαντήσεις που θα δώσει το Δικαστήριο στα προηγούμενα προδικαστικά ερωτήματα, πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, όπως ίσχυε τον Ιούλιο του 1990, ως περιλαμβάνον τις συντάξεις λόγω μόνιμης αναπηρίας που είναι αποτέλεσμα μη επαγγελματικής ασθενείας, όταν οι συντάξεις αυτές προβλέπονται από το γενικό σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων της Ισπανίας, κατά συνέπεια δε μήπως πρέπει να θεωρηθεί ότι η μέγιστη διάρκεια την οποία αναφέρει η διάταξη αυτή είναι, επομένως, η ελάχιστη περίοδος καταβολής εισφορών που είναι αναγκαία προς γένεση του δικαιώματος επί μιας τέτοιας συντάξεως;»

Επί του κανονιστικού πλαισίου της διαφοράς της κύριας δίκης

9 Πριν δοθεί απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα, πρέπει να υπομνησθεί το περιεχόμενο των επίμαχων για τη διαφορά της κύριας δίκης διατάξεων του κανονισμού, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο τον οποίο έλαβε υπόψη το αιτούν δικαστήριο, ήτοι τον Ιούλιο του 1990.

10 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι νομοθεσίες των δύο κρατών μελών στα οποία ο ενδιαφερόμενος πρέπει να λάβει παροχές αναπηρίας δεν είναι του

ίδιου τύπου. Όπως εκτίθεται στο παράρτημα IV του κανονισμού, η ισπανική νομοθεσία είναι μία από εκείνες οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 37, παράγραφος 1, κατά τις οποίες το ποσό των παροχών αναπηρίας είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως. Αντιθέτως, η γερμανική νομοθεσία δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των νομοθεσιών αυτών.

11 Το άρθρο 40, παράγραφος 1, του κανονισμού ορίζει ότι, όσον αφορά τους εργαζομένους που καθίστανται ανίκανοι προς εργασία και έχουν υπαχθεί διαδοχικά σε αυτούς τους δύο τύπους νομοθεσιών, εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του κεφαλαίου του κανονισμού σχετικά με τις συντάξεις γήρατος και θανάτου, δηλαδή τα άρθρα 44 έως 51.

12 Δυνάμει του άρθρου 45, παράγραφος 1, όταν η νομοθεσία κράτους μέλους εξαρτά την απόκτηση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση δικαιώματος παροχών από τη συμπλήρωση περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας, ο αρμόδιος φορέας λαμβάνει υπόψη, στο βαθμό που απαιτείται, τις περιόδους ασφαλίσεως ή κατοικίας που συμπληρώθηκαν υπό τη νομοθεσία κάθε άλλου κράτους μέλους.

13 Το άρθρο 46 θεσπίζει κανόνες σχετικά με την εκκαθάριση των παροχών. Η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού, η οποία έχει εφαρμογή όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις κτήσεως του δικαιώματος παροχών χωρίς να απαιτείται η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 45, προβλέπει τη σύγκριση μεταξύ του ποσού της παροχής το οποίο προκύπτει από την εφαρμοστέα νομοθεσία και εκείνου που προκύπτει από την εφαρμογή των κανόνων οι οποίοι προβλέπονται στην παράγραφο 2, στοιχεία α' και β', διευκρινίζοντας ότι χορηγείται μόνο το υψηλότερο ποσό.

14 Η παράγραφος 2 του άρθρου 46, η οποία έχει εφαρμογή όταν οι απαιτούμενες από τη νομοθεσία κράτους μέλους προϋποθέσεις για την κτήση δικαιώματος παροχών πληρούνται μόνον κατόπιν εφαρμογής του άρθρου 45, περιλαμβάνει τους ακόλουθους κανόνες:

«α) ο αρμόδιος φορέας υπολογίζει το θεωρητικό ποσό της παροχής την οποία θα μπορούσε να διεκδικήσει ο ενδιαφερόμενος, αν όλες οι περίοδοι

ασφαλίσεως και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες των κρατών μελών στις οποίες είχε υπαχθεί ο μισθωτός ή μη μισθωτός είχαν πραγματοποιηθεί στο σχετικό κράτος μέλος και υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζεται από τον εν λόγω φορέα κατά την ημερομηνία της εκκαθαρίσεως της παροχής. Αν, κατά τη νομοθεσία αυτή, το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο της διάρκειας των περιόδων που πραγματοποιήθηκαν, το ποσό αυτό λαμβάνεται ως το θεωρητικό ποσό που αναφέρεται στο παρόν εδάφιο·

β) ο αρμόδιος φορέας προσδιορίζει κατόπιν το πραγματικό ποσό της παροχής, βάσει του θεωρητικού ποσού που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο, κατ' αναλογία προς τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου, υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει, εν σχέσει προς τη συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των κρατών μελών·

γ) αν η συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν πριν από την επέλευση του κινδύνου υπό τις νομοθεσίες όλων των σχετικών κρατών μελών είναι μεγαλύτερη από τη μέγιστη διάρκεια που απαιτεί η νομοθεσία ενός από αυτά τα κράτη μέλη για τη λήψη πλήρους παροχής, ο αρμόδιος φορέας του κράτους αυτού λαμβάνει υπόψη τη μέγιστη αυτή διάρκεια αντί της συνολικής διάρκειας των εν λόγω περιόδων για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου· αυτή η μέθοδος υπολογισμού δεν πρέπει να έχει ως αποτελέσμα να επιβληθεί στον εν λόγω φορέα το βάρος παροχής ποσού ανώτερου από το ποσό της πλήρους παροχής που προβλέπεται από τη νομοθεσία που εφαρμόζει.»

15 Τέλος, το άρθρο 47 θεσπίζει συμπληρωματικούς κανόνες όσον αφορά τον υπολογισμό των παροχών. Η παράγραφος 1 προβλέπει ειδικές διατάξεις για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού που διαλαμβάνεται στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ιδίως οι ακόλουθες δύο:

«(...)

β) ο αρμόδιος φορέας κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται επί του ποσού των αποδοχών, των εισφορών ή των προσαυξήσεων, προσδιορίζει τις αποδοχές, τις εισφορές ή τις προσαυξήσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη σχετικά με τις περιόδους

ασφαλίσεως ή κατοικίας που πραγματοποιήθηκαν υπό τις νομοθεσίες άλλων κρατών μελών, βάσει του μέσου όρου των αποδοχών, των εισφορών ή των προσαυξήσεων, ο οποίος διαπιστώνεται για τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία που εφαρμόζει ο φορέας αυτός·

(...)

ε) ο αρμόδιος φορέας ενός κράτους μέλους, η νομοθεσία του οποίου προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε έναν μέσο όρο εισφορών, καθορίζει αυτό το μέσο όρο σε συνάρτηση με τις περιόδους ασφαλίσεως που πραγματοποιήθηκαν υπό τη νομοθεσία αυτού του κράτους και μόνον.»

Επί του πρώτου ερωτήματος

16 Με το ερώτημα αυτό το αιτούν δικαστήριο ερωτά από ποιον από τους δύο κανόνες που περιλαμβάνονται στις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 1, του κανονισμού διέπεται το σύστημα υπολογισμού των παροχών αναπηρίας το οποίο προβλέπει η ισπανική νομοθεσία.

17 Ο Lafuente Nieto θεωρεί ότι το σύστημα αυτό, επειδή θεσπίζει στην πραγματικότητα άμεση σχέση μεταξύ του ποσού των παροχών και των απολαβών, των εισφορών και των προσαυξήσεων, διέπεται από τον πρώτο κανόνα, που διαλαμβάνεται στο στοιχείο β'.

18 Η Ισπανική Κυβέρνηση θεωρεί, αντίθετα, ότι διέπεται από τον δεύτερο κανόνα, που διαλαμβάνεται στο στοιχείο ε', καθόσον εξαρτά τον προσδιορισμό των παροχών από μια «βάση υπολογισμού των εισφορών», που δεν αντιστοιχεί στον πραγματικό μισθό.

19 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι καμία από τις διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 1, δεν έχει εφαρμογή σε ένα σύστημα όπως το προκείμενο, κατά το οποίο το ποσό της παροχής είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως.

20 Ο πρώτος κανόνας έχει εφαρμογή στην περίπτωση κατά την οποία αφενός η νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών στηρίζεται στο ύψος των αποδοχών, των εισφορών ή των προσαυξήσεων και αφετέρου λαμβάνονται υπόψη οι περίοδοι ασφαλίσεως ή κατοικίας σε άλλο κράτος μέλος.

21 Στην εν λόγω περίπτωση δεν εμπίπτει ένα σύστημα όπως αυτό που περιγράφει το αιτούν δικαστήριο, κατά το οποίο το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως και λαμβάνεται υπόψη, για να προσδιοριστεί το ποσό αυτό, ο μέσος όρος των βάσεων υπολογισμού των εισφορών, δηλαδή των μισθών που ελάμβανε ο εργαζόμενος κατά τη διάρκεια ορισμένου αριθμού ετών πριν από την ημερομηνία επελεύσεως της αναπηρίας ή, για τις περιόδους κατά τη διάρκεια των οποίων ο ενδιαφερόμενος δεν υπεχρεούτο σε καταβολή εισφορών, των ελάχιστων μισθών. Πράγματι, σε ένα τέτοιο σύστημα ο υπολογισμός των παροχών δεν στηρίζεται στο πραγματικό ποσό των απολαβών, των εισφορών ή των προσαυξήσεων που έχουν καταβληθεί κατά τη διάρκεια του συνόλου των διανυθεισών περιόδων ασφαλίσεως ή κατοικίας.

22 Ο δεύτερος κανόνας, που περιλαμβάνεται στο στοιχείο ε', ο οποίος προστέθηκε στο άρθρο 47, παράγραφος 1, του κανονισμού κατά την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στην Κοινότητα, έχει εφαρμογή στην περίπτωση στην οποία η νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους προβλέπει ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε έναν μέσο όρο εισφορών, ο οποίος προσδιορίζεται μόνο σε συνάρτηση με τις περιόδους ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί υπό τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους.

23 Όπως επισημαίνουν το αιτούν δικαστήριο και η Ισπανική Κυβέρνηση, οι περιστάσεις υπό τις οποίες ο εν λόγω κανόνας προστέθηκε στον κανονισμό δείχνουν ότι αυτός αφορά ακριβώς ένα σύστημα υπολογισμού των παροχών αναπηρίας όπως αυτό που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία, η οποία ορίζει πράγματι ότι ο υπολογισμός των παροχών βασίζεται σε έναν μέσο όρο εισφορών, εκτός αν προβλέπεται εξαίρεση.

24 Εντούτοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ερμηνεία την οποία έδωσε το Δικαστήριο με την απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 1984, 181/83, Weber (Συλλογή 1984, σ. 4007), η οποία αποκλείει σε ορισμένες περιπτώσεις την εφαρμογή του άρθρου 47, παράγραφος 1, χωρίς να κάνει διάκριση μεταξύ των διαφόρων περιπτώσεων τις οποίες αφορούσε τότε το άρθρο αυτό, πρέπει να ισχύσει κατ' επέκταση στην περίπτωση που διαλαμβάνεται στο στοιχείο ε'. Κατά τη γνώμη της, οι κανόνες που θεσπίζει το στοιχείο αυτό δεν μπορούν να έχουν εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, καθόσον, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 9ης Αυγούστου 1994, C-406/93, Reichling (Συλλογή 1994, σ. I-4061), το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', επιβάλλει να λαμβάνεται υπόψη, για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής, η αμοιβή που ελάμβανε ο εργαζόμενος κατά τον χρόνο της επελεύσεως της ανικανότητάς του προς εργασία σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο βάσει της νομοθεσίας του οποίου υπολογίζεται το θεωρητικό ποσό.

25 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

26 Αφενός, το γεγονός ότι η λύση την οποία δέχθηκε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση Weber αφορά όλες τις περιπτώσεις τις οποίες ρύθμιζε τότε το άρθρο 47, παράγραφος 1, δεν σημαίνει ότι η λύση αυτή πρέπει να γενικευθεί και να επεκταθεί σε όλες τις μετέπειτα προστεθείσες στην παράγραφο αυτή διατάξεις. Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί επ' αυτού ότι, όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 25 των προτάσεών του, η ως άνω απόφαση αφορούσε ένα σύστημα παροχών αναπηρίας το οποίο, έστω και αν παρουσιάζει ορισμένες αναλογίες με το σύστημα της υποθέσεως της κύριας δίκης, διαφέρει από αυτό σε διάφορα σημεία.

27 Αφετέρου, η ερμηνεία την οποία έδωσε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση Reichling αφορά το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού και όχι το άρθρο 47, παράγραφος 1, το οποίο περιλαμβάνει συμπληρωματικούς κανόνες. Ναι μεν αυτή μπορεί να είναι χρήσιμη για την ερμηνεία της ως άνω τελευταίας παραγράφου και, ενδεχομένως, για την εκτίμηση του κύρους της, που αποτελούν το αντικείμενο άλλων ερωτημάτων του αιτούντος δικαστηρίου, τούτο όμως δεν σημαίνει ότι το στοιχείο ε' της εν λόγω παραγράφου δεν μπορεί να αφορά ένα σύστημα όπως το επίμαχο στη διαφορά της κύριας δίκης.

28 Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1248/92 του Συμβουλίου, της 30ής Απριλίου 1992 (ΕΕ L 136, σ. 7), που τέθηκε σε ισχύ μετά τη χρονική περίοδο την οποία λαμβάνει υπόψη το αιτούν δικαστήριο, προέβλεψε νέες διατάξεις, οι οποίες, όπως προκύπτει από την τριακοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη του και τις συμπληρωματικές διατάξεις που προστίθενται στο παράρτημα VI, τμήμα Δ, σημείο 4, του κανονισμού 1408/71, σκοπούν στη διευκρίνιση των όρων εφαρμογής στην Ισπανία του άρθρου 47 του εν λόγω κανονισμού, οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της ισπανικής παροχής. Αυτές οι νέες διατάξεις επιβεβαιώνουν ότι η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου, η οποία αφορά ακριβώς τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής, περιλαμβάνει κανόνες που αφορούν την ισπανική νομοθεσία. Εξάλλου, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς που προέβαλε η Επιτροπή απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, οι κανόνες αυτοί δεν ισχύουν μόνο για τα συστήματα συντάξεων γήρατος και θανάτου, αλλά ισχύουν επίσης, κατ' αναλογία, δυνάμει του άρθρου 40, παράγραφος 1, του κανονισμού, για τα συστήματα παροχών αναπηρίας, όταν ο ενδιαφερόμενος εργαζόμενος έχει υπαχθεί διαδοχικά σε νομοθεσίες διαφορετικού τύπου, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης.

29 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού, όπως ίσχυε τον Ιούλιο του 1990, αφορά τα συστήματα υπολογισμού των παροχών αναπηρίας τα οποία στηρίζονται σε ένα μέσο όρο εισφορών, όπως το σύστημα το οποίο προβλέπει η ισπανική νομοθεσία.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

30 Με τα δύο αυτά ερωτήματα το αιτούν δικαστήριο θέτει το ζήτημα της ερμηνείας που πρέπει να δοθεί στον προαναφερθέντα κανόνα του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού και, ενδεχομένως, της συμφωνίας της διατάξεως αυτής προς τις αρχές που διατυπώνονται στο άρθρο 51 της Συνθήκης. Διερωτάται ιδίως αν η τήρηση των αρχών αυτών σημαίνει ότι, για τον υπολογισμό του μέσου όρου των εισφορών κατά την οικεία νομοθεσία, οι εισφορές που έχουν καταβληθεί βάσει άλλης νομοθεσίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, και δη μέχρι το όριο των εισφορών που θα έπρεπε να καταβληθούν βάσει της πρώτης νομοθεσίας, αν ο ενδιαφερόμενος υπαγόταν αδιαλείπτως σ' αυτήν μέχρι την επέλευση της αναπηρίας.

31 Ο Lafuente Nieto ισχυρίζεται ότι η τελευταία αυτή ερμηνεία είναι η μόνη που μπορεί να γίνει δεκτή αν το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', έχει εφαρμογή στην περίπτωσή του.

32 Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι ακριβώς από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο μέσος όρος εισφορών πρέπει να υπολογίζεται σε συνάρτηση μόνο με τις περιόδους ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί βάσει της οικείας νομοθεσίας.

33 Όπως και όλες οι διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 1, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο τον οποίο λαμβάνει υπόψη το αιτούν δικαστήριο, ο κανόνας που περιλαμβάνεται στο στοιχείο ε' της παραγράφου αυτής αποτελεί συμπληρωματικό κανόνα για τον υπολογισμό του θεωρητικού ποσού της παροχής περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο α'. Επομένως, ο κανόνας αυτός πρέπει να ερμηνεύεται σε συνάρτηση με αυτή την τελευταία διάταξη και, όπως δέχθηκε το Δικαστήριο όσον αφορά τη διάταξη αυτή με την προαναφερθείσα απόφαση Reichling, σε συνάρτηση με τον σκοπό τον οποίο θέτει το άρθρο 51 της Συνθήκης, πράγμα που σημαίνει ιδίως ότι οι διακινούμενοι εργαζόμενοι δεν πρέπει να υφίστανται μείωση του ποσού των παροχών κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω του ότι άσκησαν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας το οποίο είχαν.

34 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι από την ερμηνεία του επίδικου κανόνα δεν ανακύπτουν σοβαρές δυσχέρειες όταν η νομοθεσία που εφαρμόζεται είναι εκείνη του κράτους μέλους εντός του οποίου επήλθε η ανικανότητα προς εργασία και όταν οι περίοδοι ασφαλίσεως που χρησιμεύουν για τον προσδιορισμό του μέσου όρου των εισφορών έχουν συμπληρωθεί πράγματι εντός του εν λόγω κράτους. Τούτο συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση του εργαζομένου που καθίσταται ανίκανος προς εργασία στην Ισπανία, δεν δικαιούται παροχές βάσει της νομοθεσίας του κράτους αυτού παρά μόνον αν ληφθούν υπόψη οι περίοδοι που έχουν συμπληρωθεί βάσει νομοθεσίας διαφορετικού τύπου και έχει καταβάλει εισφορές στην Ισπανία κατά τη διάρκεια της περιόδου που χρησιμεύει για τον καθορισμό του μέσου όρου των εισφορών.

35 Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο στην περίπτωση που αποτελεί το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην οποία ο ενδιαφερόμενος, αφενός, κατέστη ανίκανος προς εργασία εντός κράτους μέλους η νομοθεσία του οποίου είναι διαφορετικού τύπου από εκείνη που εφαρμόζεται και, αφετέρου, δεν έχει καταβάλει εισφορές βάσει αυτής της τελευταίας νομοθεσίας κατά τη διάρκεια

της περιόδου που χρησιμεύει για τον καθορισμό του μέσου όρου της βάσεως υπολογισμού των εισφορών. Σε μια τέτοια περίπτωση η ισπανική νομοθεσία δεν προβλέπει απλώς ότι ο υπολογισμός των παροχών στηρίζεται στον μέσο όρο των εισφορών, κατά την έννοια του επίδικου κανόνα. Διευκρινίζει ότι, όταν δεν υφίσταται υποχρέωση καταβολής εισφορών κατά τη διάρκεια μέρους ή του συνόλου της περιόδου αναφοράς, ένα κατώτατο ποσό υποκαθιστά εν μέρει ή εν όλω τον μέσο όρο αυτό, πράγμα το οποίο μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη δυσμενή μεταχείριση του διακινούμενου εργαζομένου.

36 Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι, αν ο Lafuente Nieto είχε εργαστεί πάντοτε στην Ισπανία και είχε συμπληρώσει εκεί το σύνολο των περιόδων ασφαλίσεώς του, δεν θα εθεωρείτο ως εργαζόμενος που δεν είχε υποχρέωση καταβολής εισφορών κατά τη διάρκεια της περιόδου που προηγείται αμέσως της ημερομηνίας επελεύσεως της ανικανότητάς του προς εργασία. Επομένως, θα είχε δικαίωμα να λάβει σύνταξη αναπηρίας μεγαλύτερη από εκείνη που του χορηγήθηκε.

37 Ο κανόνας που περιλαμβάνεται στο άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού, ο οποίος αφορά ένα σύστημα υπολογισμού που στηρίζεται σε μέσο όρο εισφορών, όπως αυτό το οποίο προβλέπεται καταρχήν από την ισπανική νομοθεσία, δεν έχει ως σκοπό και, εν πάση περιπτώσει, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να επιτρέπει κατ' εξαίρεση, σε ορισμένες περιπτώσεις εργαζομένων οι οποίοι έχουν ασκήσει το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας, έναν άλλο τρόπο υπολογισμού, στηριζόμενο σε ένα ελάχιστο ποσό εισφορών.

38 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, κατά τη διάρκεια της περιόδου η οποία λαμβάνεται υπόψη, βάσει της ισπανικής νομοθεσίας, για τον υπολογισμό του μέσου όρου των εισφορών, ο Lafuente Nieto ασφαλώς δεν είχε την υποχρέωση να καταβάλλει εισφορές στην Ισπανία, είχε όμως την υποχρέωση αυτή σε άλλο κράτος μέλος. Ο αρμόδιος ισπανικός φορέας όφειλε να λάβει υπόψη το γεγονός αυτό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', ερμηνευομένου σε συνάρτηση προς τον σκοπό ο οποίος υπενθυμίζεται στη σκέψη 33 ανωτέρω, διότι ο διακινούμενος εργαζόμενος δεν πρέπει να υφίσταται μείωση του ποσού της παροχής που θα ελάμβανε αν δεν είχε την ιδιότητα του διακινούμενου εργαζομένου (προαναφερθείσα απόφαση Reichling, σκέψη 26).

39 Εντούτοις, η διαπίστωση αυτή δεν σημαίνει ότι, αντιθέτως προς τις διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', κατά τις οποίες ο εν λόγω μέσος όρος εισφορών καθορίζεται μόνο σε συνάρτηση με τις περιόδους ασφαλίσεως

που συμπληρώθηκαν βάσει της οικείας νομοθεσίας, ο υπολογισμός του μέσου όρου των εισφορών πρέπει να στηρίζεται στο ποσό των εισφορών που καταβλήθηκαν εντός του άλλου κράτους μέλους. Σημαίνει μόνον ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, ο εν λόγω μέσος όρος εισφορών πρέπει να είναι ο ίδιος με εκείνον που θα ίσχυε για τον ενδιαφερόμενο εάν είχε διατηρήσει την υποχρέωση καταβολής εισφορών κατά την οικεία νομοθεσία.

40 Έτσι, σε περιπτώσεις όπως αυτή η οποία αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης, ναι μεν δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη παρά μόνο το ποσό των εισφορών που έχουν καταβληθεί δυνάμει της οικείας νομοθεσίας, το ποσό αυτό όμως πρέπει να προσαρμόζεται και να επανεκτιμάται, ώστε να αντιστοιχεί προς εκείνο το οποίο θα είχε καταβάλει πράγματι ο ενδιαφερόμενος, αν είχε συνεχίσει να ασκεί υπό τις ίδιες προϋποθέσεις τη δραστηριότητά του εντός του οικείου κράτους μέλους.

41 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τις νέες διατάξεις που προσέθεσε ο προαναφερθείς κανονισμός 1248/92 στο παράρτημα VI, τμήμα Δ, σημείο 4, του κανονισμού 1408/71, κατά τις οποίες «το θεωρητικό ποσό της ισπανικής παροχής υπολογίζεται επί των πραγματικών βάσεων εισφοράς του ασφαλισμένου κατά τα έτη πριν από την καταβολή της τελευταίας εισφοράς υπέρ της ισπανικής κοινωνικής ασφάλισης» και «το ποσό αυτής της σύνταξης θα αυξηθεί κατά το ποσό των προσαυξήσεων και αναπροσαρμογών που υπολογίζονται για κάθε μεταγενέστερο έτος μέχρι το έτος που προηγείται της επέλευσης του κινδύνου, για τις συντάξεις της ιδίας φύσεως».

42 Αυτές οι νέες διατάξεις, που τέθηκαν σε ισχύ μετά από την περίοδο που λαμβάνει υπόψη το αιτούν δικαστήριο, κανονικά δεν μπορούν να εφαρμοσθούν απευθείας στην υπόθεση της κύριας δίκης, με την επιφύλαξη ωστόσο της δυνατότητας των ενδιαφερομένων να ζητήσουν, σύμφωνα με το νέο άρθρο 95α του κανονισμού, αναθεώρηση των δικαιωμάτων τους, αφού ληφθούν υπόψη οι κανόνες αυτοί. Όμως, όπως σημειώνει ο γενικός εισαγγελέας στη σκέψη 53 των προτάσεών του, οι εν λόγω διατάξεις, οι οποίες περιορίζονται στη διασαφήνιση των μεθόδων εφαρμογής του κανονισμού, προβλέποντας ότι ο μέσος όρος των βάσεων υπολογισμού των εισφορών καθορίζεται μόνο σε συνάρτηση με τις περιόδους ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν υπό την οικεία νομοθεσία, χωρίς ωστόσο να τροποποιούν το περιεχόμενο του άρθρου 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', αποσκοπούν μόνο στη διασφάλιση της συμφωνίας του άρθρου αυτού προς τις αρχές που θεσπίζονται με το άρθρο 51 της Συνθήκης.

43 Επομένως, στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού, όπως ίσχυε τον Ιούλιο του 1990, ερμηνευόμενο συμφώνως προς τον σκοπό που θέτει το άρθρο 51 της Συνθήκης, έχει την έννοια ότι, σε περιπτώσεις όπως αυτή η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, ο καθορισμός του μέσου όρου των εισφορών στηρίζεται μόνο στο ποσό των εισφορών που έχουν καταβληθεί δυνάμει της οικείας νομοθεσίας και ότι το θεωρητικό ποσό της παροχής που προκύπτει με τη μέθοδο αυτή πρέπει να αναπροσαρμόζεται δεόντως και να αυξάνεται ως εάν ο ενδιαφερόμενος είχε συνεχίσει να ασκεί τη δραστηριότητά του στο εν λόγω κράτος μέλος υπό τις ίδιες προϋποθέσεις.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος

44 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα.

Επί του έκτου ερωτήματος

45 Με αυτό το τελευταίο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού, όπως ίσχυε τότε, έχει εφαρμογή σε ένα σύστημα συντάξεων αναπηρίας όπως το προβλεπόμενο από την ισπανική νομοθεσία και αν, συνεπώς, η μέγιστη απαιτούμενη διάρκεια για τη χορήγηση πλήρους παροχής, την οποία κατά τη διάταξη αυτή πρέπει να λάβει υπόψη ο αρμόδιος φορέας αντί της συνολικής διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως, αντιστοιχεί προς την ελάχιστη περίοδο εισφορών που απαιτείται για την κτήση δικαιώματος συντάξεως.

46 Ο Lafuente Nieto προτείνει να δοθεί καταφατική απάντηση, υποστηρίζοντας ότι, σύμφωνα με το άρθρο 45, παράγραφος 1, του κανονισμού, ο συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως δεν μπορεί ποτέ να υπερβαίνει το αναγκαίο

ελάχιστο όριο και ότι η εφαρμογή με τον τρόπο αυτό του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', έχει γίνει δεκτή με πολλές αποφάσεις του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 11ης Ιουνίου 1992, C-90/91 και C-91/91, Di Crescenzo και Casagrande, Συλλογή 1992, σ. I-3851).

47 Η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή θεωρούν, αντιθέτως, ότι η εν λόγω διάταξη δεν έχει εφαρμογή σε ένα σύστημα όπως αυτό που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία, κατά το οποίο το ποσό των παροχών είναι ανεξάρτητο από τις περιόδους ασφαλίσεως.

48 Αυτός ο τελευταίος ισχυρισμός δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

49 Πρέπει να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι ο κανόνας που θεσπίζεται με το άρθρο 45, παράγραφος 1, και τον οποίο επικαλείται ο εφεσείων της κύριας δίκης, αφορά την κτήση, τη διατήρηση ή την ανάκτηση του δικαιώματος παροχών και όχι τον υπολογισμό του ποσού των παροχών, οι κανόνες του οποίου προβλέπονται από τα άρθρα 46 επ.

50 Στη συνέχεια, η νομολογία την οποία παραθέτει ο Lafuente Nieto δεν αφορά καταστάσεις στις οποίες, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο συνυπολογισμός των περιόδων ασφαλίσεως σύμφωνα με το άρθρο 45 είναι απαραίτητος για τη θεμελίωση του δικαιώματος παροχών. Αφορά καταστάσεις στις οποίες το δικαίωμα παροχών κτάται χωρίς να απαιτείται η εφαρμογή του άρθρου αυτού και στις οποίες πρέπει να γίνεται σύγκριση, δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 1, μεταξύ των παροχών που οφείλονται κατ' εφαρμογή του εθνικού δικαίου και εκείνων που θα οφείλονταν κατ' εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου (βλ., ιδίως, την προαναφερθείσα απόφαση Di Crescenzo και Casagrande, σκέψεις 15 έως 17).

51 Τέλος, από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', όπως ίσχυε την περίοδο την οποία λαμβάνει υπόψη του το εθνικό δικαστήριο, προκύπτει ότι ο κανόνας αυτός έχει εφαρμογή όταν η συνολική διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που συμπληρώθηκαν σε όλα τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη είναι μεγαλύτερη από την ανώτατη διάρκεια που απαιτείται από τη νομοθεσία ενός των κρατών αυτών για τη χορήγηση πλήρους παροχής. Αυτός ο τελευταίος κανόνας δεν μπορεί να αφορά παρά μόνο νομοθεσίες δυνάμει των οποίων οι παροχές υπολογίζονται, καταρχήν, σε συνάρτηση με τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως που έχει συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος.

52 Ο επίδικος κανόνας προστέθηκε για την επίλυση των προβλημάτων που ανακύπτουν ενδεχομένως κατά τον υπολογισμό των συντάξεων γήρατος σε συνάρτηση με τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως, όταν υφίσταται μια μέγιστη διάρκεια, πέραν της οποίας δεν είναι δυνατή η αύξηση του ποσού της συντάξεως. Ο κανόνας αυτός περιλαμβανόταν εξαρχής στο άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού, μεταφέρθηκε δε στο άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο α', με τον προαναφερθέντα κανονισμό 1248/92 και συμπληρώθηκε με τη διευκρίνιση ότι «η διάταξη αυτή δεν ισχύει για τις παροχές των οποίων το ποσό δεν εξαρτάται από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως».

53 Όπως πιστοποιείται από το γεγονός ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού 1248/92, δεν δίδεται καμία σχετική εξήγηση, η ως άνω αλλαγή της θέσεως της διατάξεως αυτής και η σχετική διευκρίνιση δεν μπορούν να θεωρηθούν ως προσθήκη νέας διατάξεως στην κανονιστική ρύθμιση, αλλά πρέπει να θεωρηθούν ως απλή αποσαφήνιση των διατάξεων, η οποία επιρρωννύει την ερμηνεία που δόθηκε ανωτέρω (βλ., κατ' αναλογία, την προαναφερθείσα απόφαση Reichling, σκέψη 29).

54 Επομένως, στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού, όπως ίσχυε τον Ιούλιο του 1990, δεν αφορά τον υπολογισμό των παροχών αναπηρίας με βάση ένα σύστημα όπως αυτό που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία, κατά το οποίο το ποσό των εισφορών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

55 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ισπανική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 31ης Μαΐου 1994 το Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco, αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, και προσαρμόστηκε με το παράρτημα Ι, μέρος VIII, της Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών, αφορά τα συστήματα υπολογισμού των παροχών αναπηρίας τα οποία στηρίζονται σε ένα μέσο όρο εισφορών, όπως το σύστημα το οποίο προβλέπει η ισπανική νομοθεσία.**

2) **Το άρθρο 47, παράγραφος 1, στοιχείο ε', του προαναφερθέντος κανονισμού 1408/71, ερμηνευόμενο συμφώνως προς τον σκοπό που θέτει το άρθρο 51 της**

Συνθήκης ΕΟΚ (νυν Συνθήκης ΕΚ), έχει την έννοια ότι, σε περιπτώσεις όπως αυτή η οποία αποτελεί το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, ο καθορισμός του μέσου όρου των εισφορών στηρίζεται μόνο στο ποσό των εισφορών που έχουν καταβληθεί δυνάμει της οικείας νομοθεσίας και ότι το θεωρητικό ποσό της παροχής που προκύπτει με τη μέθοδο αυτή πρέπει να αναπροσαρμόζεται δεόντως και να αυξάνεται ως εάν ο ενδιαφερόμενος είχε συνεχίσει να ασκεί τη δραστηριότητά του στο εν λόγω κράτος μέλος υπό τις ίδιες προϋποθέσεις.

3) Το άρθρο 46, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του προαναφερθέντος κανονισμού 1408/71 δεν αφορά τον υπολογισμό των παροχών αναπηρίας με βάση ένα σύστημα όπως αυτό που προβλέπει η ισπανική νομοθεσία, κατά το οποίο το ποσό των εισφορών είναι ανεξάρτητο από τη διάρκεια των περιόδων ασφαλίσεως.

Edward Puissochet Jann

Sevón Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Σεπτεμβρίου 1996.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

D. A. O. Edward